

Den nordiska linjen

Då högerledaren, hr Hjalmarson, i remissdebatten tog upp den förut framförda tanken på ett nordiskt förbund eller ett nordiskt försvarspolitiskt samarbete vid sidan av Atlantpakten var det ett respektabelt försök att komma ur en fastläst position, som för alla de tre nordiska länderna ter sig riskabel och motbjudande. För något över ett år sedan var Sverige med på bildande av en nordisk försvarsallians; skall denna linje helt avföras därför att Norge och Danmark genom sin anslutning väster ut kommit i ett ojämförligt bättre politiskt och militärt läge: detta är i kortaste sammanfattning motiveringen för förslaget till nya förhandlingar.

Det bör genast betonas att detta förslag ter sig som en halvmesyr för den opinion som verkar för en svensk anslutning till Atlantpakten. Vi anser att samma skäl som varit bestämmande för grannländernas politik är giltiga också för Sveriges del. Ett nordiskt försvarsförbund utan någon anknäring väster ut hade icke bidragit till Nordens säkerhet, utan på sin höjd till att i den officiella propagandans tecken ge illusioner om säkerhet; Danmark och Norge handlade alltså för ett år sedan inte blott i sitt eget, utan också i Sveriges intresse. Den halvmesyr det här är fråga om är emellertid ett steg i rätt riktning. Ty ingen bör söka att av taktiska skäl fördölja att en nordisk samverkan efter Atlantpaktens tillkomst under alla förhållanden innebär ett klarläggande av den orientering väster ut som för oss alla är ett faktum, men som vår politik hittills så långt möjligt strävat att maskera.

Är då en sådan halvmesyr tänkbar? Först och främst bör betonas att det icke kan bli tal om att söka locka ut grannstaterna ur den redan uppbyggda atlantiska fredsorganisationen; planer i den riktningen vore ägnade att leda till ett nytt

misslyckande och en försämring av förbindelserna mellan de nordiska folken. Men möjligheten av en sidoordnad överenskommelse kan inte anses utesluten. Ett fördrag enligt vilket Danmark, Norge och Sverige lovade ömsesidig hjälp vid angrepp — eventuellt med den klausulen att ett norskt eller danskt krigsfall på grund av Atlantpakten undantogs — är en väg att lösa problemet. Mellan denna allians och ett avtal om starkt begränsat militärt samarbete (utbyte av militära rön, luftbevakning osv.) är avståndet stort, och med all sannolikhet finns mellanformer vilka också förtjänade undersökning och diskussion. Om väl förhandlingar komme till stånd, borde något i varje fall stå att vinna. Fiaskot vid årsskiftet 1948—1949 berodde till stor del på att man på svenskt håll utgick från felaktiga förutsättningar i två hänseenden: dels beträffande Norges och Danmarks hållning, dels beträffande vidden av förpliktelserna enligt den tilltänkta Atlantpakten. Sådana misstag behöver nu inte befaras.

Hur är inställningen i Danmark och Norge till ett nytt nordiskt försök? I den offentliga debatten har saken föga berörts. Den danske utrikesministerns senaste tal kan emellertid knappast fattas annat än som en antydning om att ett svenskt initiativ skulle mottas med glädje. I Norge har stämningen för Atlantpaktlinjen hela tiden varit mera intensiv, och här ser man på misslyckandet förra gången helt utan den biton av resignerad saknad som finns i Danmark. Men informationer från Norge ger dock det bestämda intrycket att även där strävan att utforma en ny nordisk handlingslinje möter stora sympatier. Det får inte glömmas bort att Norge är mest åtkomligt för ett angrepp via Sverige och att fruktan för en svensk eftergiftspolitik av 1940—1941 års modell, men i förstörat format, är ett drag i

normmännens perspektiv. Vore det inte möjligt, frågar sig många, att en regering med hr Vougt som medlem skulle kunna transportera ryska, liksom förut tyska, divisioner genom Sverige? En samordning som helt uteslöte en sådan risk vore redan den av värde, men härtill kommer att varje form av samverkan vore ägnad att öka Sveriges och därmed även Norges chanser till effektivt försvar. Att en överenskommelse som vore godtagbar för Norge och Danmark skulle stöta på motstånd hos deras allierade i väster finns inte skäl att frukta.

Ett initiativ till nya förhandlingar måste på än starkare skäl än 1948 komma från svenskt håll. Det är att hoppas att riksdagen vid den kommande utrikesdebatten åtminstone allvarligt skall diskutera ett sådant initiativ. Man vill inte tro att den nye högerledaren upptagit frågan i hastigt mod eller av taktiska skäl — i avsikt att forma en bas för agitation utan insatser. Det är på tiden att de representanter inom alla demokratiska partier som står kritiska till utrikesledningen en gång talar ut. Ordet parlament betyder ett ställe där man talar, säger sin mening, inte en lokal där var och en respektfullt upprepar en försångares truismer eller anser det snillrikt att vara otydlig.